

SZENTES ÉS VIDÉKE

POLITIKAI LAP.

A CSONGRÁDVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelen **vasárnap és csütörtökön.**
Előfizetési ár:
Negyedévre 3 korona 50 fillér. Félévre 5 kor. Egész évre 10 kor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-tér, Haris-ház,
hová a kéziratok címzendők.

Hirdetéseket és nyilvtéri közleményeket
a kiadóhivatal
méréselt áron számít fel.

Az egyik 19, a másik egy hijján 20.

A parlamenti pártok legujabb alakulása hozta magával, hogy általános többségre sem az igazi 67-esek, sem pedig az igazi 48-asok nem jutottak, mert a magukat 67-nek vallók egy része, úgy is mint újpárt, mint disszidens és mint néppárt szövetségre lépett a 48-sokkal és ezen a módon többségre kerül a 67-es alapon álló szabadelvűekkel szembe. Ámde ez a szövetség csak a Tisza István személye iránt való gyűlöletben egy, a politikai nézetek dolgában pedig olyan, mint a víz meg az olaj: sehogy sem tud összekeveredni.

Maga a 48-as párt nem bir abszolút többséggel és ilyen viszonyok között most már hetek, sőt hónapok óta járják azt az örületes táncot, melynek levét mi, adófizető polgárok isszuk meg.

A 48-asok megmagyarázhatatlan kintarsággal ragaszkodnak a katonai követelményekhez, — a 67-es pártnak koalicionált töredékei, érthetetlen viselkedéssel nyújtanak segítséget a 67-es anyapárt ellen, — maga pedig a 67-es anyapárt egykedvűen nézi a többiek vergődését, mintha Széll Kálmán passzív rezisztenciás szelleme szállotta volna meg.

Ilyen könnyelmű játékot csak az folytathat, aki a maga bőrére dolgozik, — de elvi hatalmaskodásból, személyes ellenszenvből és elkeseredés szülte közönyből egy ország sorsát kockára tenni nem szabad.

A napokban mondotta egy előkelő politikus, hogy nem baj, ha a korona nem enged, mert addig nem adunk adót, nem adunk ujoncot, és adófizetés nélkül, ujonc nélkül mi csak kibírjuk valahogy, de — nem bírja ki Bécs.

Egy másik politikus meg azt mondotta, hogy a katonai követelésekhez azért kell görcsösen ragaszkodni, hogy megtudjuk, vajjon parlamenttel bíró államszámba vétetünk-e, vagy csak egyszerű provinciának tekintenek?

Mind a két politikus a szövetségelt ellenzékhez tartozik.

Ezek és hasonló érvelések nem bírnak meggyőzni arról, hogy hazánk boldogulása csak ezen az úton érhető el. — Sőt félő, hogy a nagy hazafias nekibuzdulás romboló veszélyt rejt méhében; mert hiszen adót fizetni muszáj, ujoncot állítani kell és végül ha nem lehet alkotmányos úton — ha pironkodva mondjuk is meg, — az igazság az, hogy kivetik és beszedik az adót, kiállítják az ujoncot — szükség esetén majd úgy, ahogy az mindannyiunknak, kik érzésben igaz magyarok vagyunk, majd legkevésbé fog tetszeni. És aztán végeredményében, ha ideiglenesen nem is fizetünk adót és nem is állítunk ujoncot, vajjon lesz akkor kiterjesztett választási jog, lesz rendezett közigazgatás, lesz kenyere a nyomorgó honpolgárok százezreinek? Meg fog szünni adó és ujonc nélkül a tömeges kivándorlás? Nagyobb lesz a munkásnép keresete? Biztosítva lesz a kisemberek egzisztenciája?

Vagy talán országos átkot képez az, ha egyelőre kétségben maradunk a fölött a kérdés fölött, hogy parlamenti állam vagy provincia-számba vesznek-e bennünket?

Mi magunkat parlamenttel bíró, önálló állammak tartjuk és tudjuk, azok vagyunk és maradunk minden fölös kíváncsiság nélkül.

Kivánatosnak tartjuk a katonai követeléseket is, de fontosabb reánk belügyeink rendezése, közigazdaságunk kiszolgálása. Eivi fenntartással aztán ráértünk előállni a katonai követelésekkel.

Nem a nemzet akaratát szolgálja a koalíció akkor, mikor a katonai követelésekért nyugalomunkat dobja oda áldozatul.

De ha hibázatni kell a szövetségelt ellenzéki pártokat vést hozó makacszkodásukert, hibázatni kell a szabadelvű pártot is, erőltetett közönyeeért és túlerzékeny oprehenziójáért.

A 67-es kiegyezés kerete olyan, melybe nagyon sok: t el lehet helyezni

azokból a kívánságokból, melyek legutóbb felmerültek.

Annak a pártnak, mely 37 éven át vezette a kormányrudat, nem szabad aprehendálni, hanem számot kell vetni a helyzettel és viszonyokkal és meg kell jelölnie azt a határt, ameddig a 67-es keret fenntartásával elmehet.

Nem duzzogás, hanem őszinte együttműködés, nem féltékenykedés, hanem baráti ölelkezés mentheti meg most már a tizenkettedik órában, nyugalomunkat, talán alkotmányunkat.

Keresse a volt kormánypart az érintkezési pontokat, legyen valóban szabadelvű és tagítsa programját, amennyire a 67-es alap megengedi, vegye bele azokat a nemzeti kívánalmakat, miket eddig nem elvi, hanem célzerűségi okokból mellőzött és első sorban hason oda, hogy megszűnjék a viszály és boldoguljon a haza.

Allítsanak fel ők egy programot, mely kielégítse a nemzetet, az új program hívének szegődjék az, ki boldogulásunkat óhajtja, a többi maradjon szélső 48-as, vagy ósdi 67-es, de legyen béke, legyen rend. Okuljunk a nemzetek történeti példáin, vetkőzzük le a legcsúnyább magyar virtust, a visszavonást, mely már annyiszor átka lett sok megpróbáltatáson átment szeretett hazánknak. Ha ezer év viharja nem birt elpusztítani, ha akadt minden balsors között hazájáért lelkesedő, igaz férfiú, ha sorsunk megteremtette azt, ki tévelygő atyáinkat a jó útra vezette, akkor csak mostan ne legyen, a második ezer év hajnalán, honfitársaink közül kimagasló vezérünk, ki útát mutasson, az elnyeléssel fenyegető hinárból kivezetőt?

Bizuk a magyarok Istenében, hogy hű magyar népét nem engedi áldatlan félreértések martalékaul. Akadni fog — mert akadni kell — a kibontakozásnak lehetősége és elmulik felettünk a vihar, mint elvonult már annyi más veszedelem és kiderül a békés egyetértés boldogulást sugárzó, éltető napja.

XXXXXXXXXX

Schmidthauer-féle

XXXXXXXXXX

Igmándi keserűviz, reggelenként fél pohárral használva, meglepően gyors és egyszerű sikerrel pótolja otthon bármely évszakban a Karlsbadi és Marienbadi ivókúrát, gyomor és bélhajokban, úgyszintén elkövérédes szívelhajasodás és azzal járó fulladásnál, sárgaság, máj és lépdagaganatnál, cukorbetegségnél, csúsz és köszvényél, stb. — Az „Igmándi” hatásosságában egyeb keserű vagy hashajtó asványvizek meg sem közelítik, és saját érdekében cselekszik, ki helyette mást nem fogad el. Utasítás mellékelve. Kapható Szentesen Eisler Lajos ur üzletében. — Főszéküldés és forrás tulajdonos: Schmidthauer Lajos gyógyszerész Komáromban. — Egész üveg 50 f., félüveg 30 f. — Az egyedüli természetes keserűviz, amely kis üvegben is kapható. 26—15

Próbálkozzanak meg a pártok új, reális programmal, fektessék abban a fősúlyt az anyagi jólét emelésére, az egységes nemzeti állam eszméjére, az igazi szabadelvűségre, adják meg mindenkinek a magáét. És a nemzet adani fogja, akik így cselekszenek.

Mi legalább azt hisszük, hogy mindenféle hangzatos politikai programnál többet ér a valódi szükségletekkel számot vető, reális program. Ugy képzeljük, hogy a nemzetet teljesen kielégítene és egyelőre tökéletesen elegendő volna a kívánságok ilyen-étfel sorolása:

1) A választókerületek arányosítása a választói jog lehető kiterjesztése esetleg általánosítása, azzal az óvatossággal, hogy a magyar parlament értelmi színvonala mégis emeltessék és az egységes nemzeti állam eszménye kellő biztosítékot nyerjen.

2) Kivánjuk, hogy a parlament mindenkor kisebbségének ellenállási joga csorbát ne szenvedjen, de olyan korlátok közé szoríttassék, amelyen belül az ország békés és hazafias irányú kormányozhatóságának, a parlament tevékenységének akadályul nem szolgálhat.

3) Kivánjuk közigazgatásunk tökéletesítését, a jogszolgáltatás gyorsítását és olcsóbbá tételét, a telekkönyvek rendezését.

Kivánjuk a minden rendű szolgálati pragmatikát; a kormány szolgálóinak bizottságok nyugodtat, gondatlan megéhitést, de aztán követeljük szigorú fegyelmi szabályokat, hogy a hivatali túlkapások a lehetőség szerint megakadályoztassanak.

Követeljük a tanrendszer gyökeres megváltoztatását úgy, hogy a mai veszedelmes túlságos tanítás okserű kisebb mederbe szoríttassék. Ne akarjunk mindenkiből erővel túltudóst, vagy félbolondot nevelni. Szállítsuk le az általános tankötelezettség idejét, hogy azok, akik nem bírnak különös szellemi képességgel, ne az iskola padján töltsék el eredmény nélkül idejüket, melyben szüleiknek a gazdaságnal, vagy ipárnál segédkezhetek volna. Legyen az elemi oktatás tisztán magyar. Iras, olvasás, a négy alap számművelet, kate, egy kis földrajz, a hazai történet és semmi egyéb ne terhelje az elemi tanulókat.

A szülőknél legyen joguk saját költségükön anyanyelvű tanácskét az elemi iskolákban felállítani. Az elemi iskolák kiválóbb tanulóit, szervezendő előkészítő iskolában és onnan a középiskolákban is állami költségen kellene neveltetni és az elemi iskolák terhére is az államnak kellene viselni. — A középiskolákban idegen nyelveket grammatikailag tanítani ne legyen szabad, hanem a fősúly a nyelvek gyakorlati elsajátítására, a reális tudományokra és testedzésre fektetessék.

5. Kivánjuk a progresszív adózás életbeléptetését és ezzel kapcsolatosan a kis egzisztenciáknak teljes adómentességét. Ez utóbbival aligha veszt az állampénztár, mert az adókievő, nyilvántartó, ellenőrző, beszédő és végrehajtó gépezetnek a révén úgy össze lehetne vonni, hogy az ez úton

elért megtakarítás fedezné a kis adófizetőkre ma kivetett adóból befolyó szokott kis hányadot.

6. Kivánjuk a tőzsdének, a tőzsdéi kötéseknek igazságos megadóztatását.

7. Kivánjuk a katolikus autonómiát, hogy az a többi felekezettel egyenlővé váljon.

8) Kivánjuk a munkásviszonyok méltányos, de hazafias rendezését úgy, hogy közhivataloknál, társulatoknál, egyesületeknél és mindenféle hatósági felügyelet alatt álló szabályokkal ellátott testületnél állandó vagy ideiglenes alkalmazást csak azok nyerhessenek, kik az állam hivatalos nyelvét megértik és azon magukat megértetni képesek.

9) A nemzet jogát határozatilag fenntartva, kivánjuk, hogy a magyar önálló hadsereg, a külön vämterület és a nemzeti követelményeknek ma még teljes egészében meg nem valószínűsíthető kérdés melegen tartassék és alkalom nyíltával, ha majd keresztülvételük jelentősebb megrázkódtatás nélküli eszközölhető leendő, érvényre is emeltessék; de ezzel kapcsolatban már most követeljük meg a külképviselőtől az ilyen módosítását, hogy abban a magyar független állam ideája megfelelő kifejezésre jusson.

10) Kivánjuk a magyar honosoknak magyar ezredekbe sorozását, e magyar ezredeknek magyar földön való elhelyezését, a magyar tisztképző intézetek szaporítását és fejlesztését, magyar ezredeknek a magyar jelvényeket.

11) Kivánjuk az Ausztriával ideiglenesen fenntartandó közös vämterület mellett a gazdasági és ipari vämöknek a két állam érdekeivel összhangban leendő megállapítását, a közös vämbevételeknek igazságos elszámolását és végül

12) Kivánjuk a magyar ipar, kereskedelem, gazdaság és szépművészetek egyenkörű állami támogatását.

Ebben a programban megtalálhatja minden pártárványat óhajtsáinak egy részét és ami fő: megtalálja a nemzet azt, ami reá a legfőbb kincset képezi, — megtalálna benne nyugodalmát és boldogulásának lehetőségét.

A koalíció taktikája. Az osztrák parlamentben nagy vita folyt a kiegyezésről. A Derschatta-féle indítványtal kapcsolatban Ausztria és Magyarország közjogi és gazdasági viszonyaitat fesszegették s az osztrákok állásfoglalására csináltak a hangulatot.

Amikor Derschatta megtette indítványát, az indítványban s az indoklásban rejlő fenyegetésekkel szemben sokan azt a véleményüket fejezték ki, hogy nem olyan komoly dolog, amilyenek az osztrákok fel akarják tüntetni s hogy a villámok és a menydörgések csak színvadi technikával készülnek, nem pedig a természet eleminek hatalmas csatájából erednek. Ha ijesztgetés akar lenni a rideg és tökéletes szakítás, célját téveszti, mint minden tűzás, melynek a tényleges viszonyokban nincs meg az indító oka.

A tűzás és szertelenség az eddig el-

hangzott osztrák nyilatkozatokban főleg ott világlik ki, ahol a gazdasági celszerűség kérdését összegabalyítják a közjogi viszonyokkal, amikor oly junktimokat állítanak fel, amelyekről az 1867: XII. t. c. mit sem tud. Ha a gazdasági különválásnak szigoruan gazdasági szakszerű oldalát vitatják, szavunk sem lenne az egész vitához. Ehhez épp úgy joguk van, mint nekünk s levonhatnak oly gazdasági konzekvenciákat, aminőket akarunk. E részben a tűzásokat esetleg megmosolyogjuk, de bizony erősebb felindulásba ez nem hoz bennünket.

Hanem azt már mégsem halhatjuk nyugodtan, miképpen konstruálnak a gazdasági viszonylatok révén hamis közjogi teóriákat s iparkodnak azokból oly messzemenő konzekvenciákat levonni, amelyek messze túlmennek a gazdasági kérdések jelentőségén.

A kvóta és a hadsereg kérdése egyrészt s a gazdasági viszonyé másrészt külön-külön elbírálás alá esnek; köztük junktimot felállítani, a gazdasági különválás következménye gyanánt a kvóta-felemelést, a hadsereg különválását dedukálni, ez arra vall, hogy az osztrákok elvesztették e kérdéske bírálattal a helyes és észszerű zsinórmértéket s bele akarják lovalni odaát a közhangulatot oly jelszavakba, melyeknek nyomában csak még súlyosabb bonyodalom, a helyzetnek még nagyobb elmérgesedése támadhat.

Elmondván eme felfogásunkat az osztrák Reichsrath eddigi vitájáról, nem hallgathatjuk el azonban véleményünket a koalíció támogató egyik előkelő lapnak fejtegetéseiről sem. Ez a lap a szabadelvűpartí 67-esek ellen kovacsol vadakat az osztrák Reichsrath-vita alkalmából. Eltekintve attól, hogy ez a hírlap maga is csaknem mindig 67-es volt, igazán hozzá nem méltó az olyan insinüáció, hogy a mi kormányzati rendszerünk bennünket az osztrák hegemonia opportunisztikus elismerésére nevelt. S mondja ezt egy sorral azután, hogy rámutat maga is közvetve a magyar kormányok abbeli törekvéseire, hogy a dualizmusban Magyarország érdekeit megvédjék: a magyar vasuti politikára, a magyar iparpártolásra, az osztrákoknak a közszállításokból való kizárására, a cukor-surtaxera s arra, hogy a miniszterelnök is 'Magyarországba akarja vinni a monarchia súlypontját.

Ebből józanul azt következtethetünk csak, hogy bizonyos osztrák köröknek a szabadelvűpartí 67-es politika nem tetszik. Nem tetszik azért, mert Magyarország érdekében való, mert Magyarországnak nyomról-nyomra meghódítja az őt a dualizmusban megillető területeket. De hogy ez a politika egyáltalán olyan is, mely az osztrák hegemonia opportunisztikus elismerésére nevel bennünket magyarakat, oly képtelen elmentelés, oly érthetetlen logikai botlás; amely csodáljuk, hogy az illető komoly és előkelő hírlapon megeshetett.

A koalíció érdeke annyira még sem terjedhet, hogy mindenáron befektetessék, megrágalmazzák és lepecskondiázzák azt a partot, amelyről ők maguk is elismerik, hogy úgy kezeltek a kiegyezést, hogy mellette a magyarság anyagilag boldogult.

Az osztrákok taktikája mégis csak okosabb, mint a miénk. Ők a tűzásig, a szertelenségig összefognak, ha a maguk érdekéről van szó. Nálunk a párttaktika még a közös hazafias szempontok is alája rendeli hangulateltérést szánt jelszavainak.

Ezt igazán nem jól csináljuk.

Milyen legyen az új megye.

Az új politikai helyzet folytán felszínre jutott sokféle badar felfogással szemben kötelességünknek tartjuk a közvéleményt helyes irányban tájékoztatni az új megye rendezése felől. — írja **Bonca Miklós** országos képviselő lapjában, a **M a g y a r K ö z i g a z g a t á s b a n**.

Es újból közzéteszi azt a tervezetet, a melyet annak idején a képviselőház elé terjesztett s a melyet az akkori kormány nagy figyelemmel részesített s hogy — a figyelem nem lett általánosabb, annak okát — úgymond — az azóta dúló nagy közjogi harcoknak kell tulajdonítani, melyek minden reformkérésnek útját vágják.

Bonca tervezete szerint a vármegyék élén ezután is a főispán áll.

Maga a szervezet négy szakosztályra oszlik, u. m.:

Első szakosztály: Általános közgazgatási szak, ennek élén az alispán áll.

Második szakosztály: Pénzügyi igazgatás. Élén áll a pénzügyi tanácsos. Ügyköre a jelenlegi pénzügyigazgatási ügykör.

Harmadik szakosztály: Tanügyi igazgatás. Élén áll a tanügyi tanácsos. Ügyköre a jelenlegi tanügyi igazgatás és egyéb kulturális ügyek.

Negyedik szakosztály: Közgazdasági igazgatás. Élén áll a közgazdasági tanácsos.

Teljes tisztelettel az illusztris tervező iránt fel kell vetnünk azt a kérdést itt mindjárt megleben, hogy voltaképen miben állt a gyökeres reform? Mert hogy sorba vegyük a négy pontot, a Közigazgatás bizottság-nak amint azt az 1876. VI. és az 1882. XX. t.-cikkék megalkották, ma is tagja a kir. pénzügyigazgató, és abban az állam pénzügyi érdekeit a legteljesebb sikerrel képviseli, úgy, hogy ebben a tekintetben soha még panaszt nem halottunk egyetlen egy pénzügyminisztertől sem. Ellenben ha volt ellenük valami panasz, az inkább a megyei lakosság köréből hangzott fel, az állam finansziális érdekeinek túlságosan kiméletlen érvényesítéséért. Az lehetséges, hogy az államotitató megye keretében igen jó elhelyezést talált az egész pénzügyigazgató-ság számára a tervező, de mi ennek a beolvasztásnak valami nagy gyakorlati hasznát nem sejtiük. Mert igaz ugyan, hogy a vármegyei közgyűlések joga lenne a tervezet szerint jövőben az összes tisztviselők ellen fegyelmi vizsgálatot indítani és így a kiméletlen pénzügyi közegek ellen is, de a vizsgálat indítás előleges felügyelőség jog nélkül csak szentelt víz, aféle vakulj magyar ajándék, a melynek a gyakorlatban semmi egyéb haszna nem lenne, mint a megyei önkormányzat kompromittálása. Mert a pénzügyminiszter — előre mérget vehet rá a tervező, — mindenkor megfogja oltalmazni az ő túlbuzgalmú tisztviselőit. Akkor még a mai állapot sokkal jobb, mert most a megyei hatóság a végrehajtással megbízott községi jegyzőnek akkor koppant a kezére, amikor akarja — és ha a hatóság meg nem tenné, rászoríthatja a közgyűlés. De jövőre mit tethet a közgyűlés? Jatszhatik sérelmi országgyűléssé és kinevetheti vagy lecsajnáltathatja magát a bürokrácia apró és nagy hatalmasságai által. Hogy aztan az ilyen testületben fognak-e szerepelni akarni a független megyei urak? azt mi köve hisszük.

De menjünk tovább: a harmadik szakosztály dolga a Tanügyi igazgatás s ennek ügyköre a jelenlegi tanügyi igazgatás és egyéb kulturális ügyek. Erre is csak az a megjegyzésünk, hogy a tanügyi igazgatásnak a hatalmatól megfosztott törvényhatósági közgyűlés alá való helyezésében melyre ható reformot nem bírnak fölfedezni. A jelenlegi tanügyi igazgatás nem lesz általa sem jobb, sem rosszabb, ami pedig a vármegye közönségének az ügyekre való tanácsadói beleszólással illeti, ebben hinni nem tudunk. Komoly emberekre nézve semmi sem megalázóbb, mintha szavuknak érvényt nem szerzhettek. Aki valamit ad magára, ilyen helyzetben hallgatni szokott, illetőleg el sem megy az olyan testületbe, amelynek

a határozatait nem lehet végrehajtani, hanem mint jó tanácsot fontolóra veszi a felsőbbség. Ennyit ma is elérhetni a közgazgatási bizottságban, melynek a kir. tantálgyelősi hivatalból való tagja és a törvényhatóság meg a kormány közt készséggel viszi a közvetítő szerepét.

A negyedik szakosztály dolga: a közgazdasági igazgatás. Hatásköre: utak, ügyek, kultúrternökség, állategészségügy, állattenyésztés, mezőgazdaság, erdészet, ipar, kereskedelem, forgalom. Élén áll a közgazdasági tanácsos.

Ezt az osztályt a közgazdasági bizottságban ma a királyi államépítészeti hivatal főmérnöke képviseli, sőt még ennél némileg többet is, mert az 1878. 24. törvénycikk rendelkezése szerint a posta, táviradi közgazgatás ügyei is az ő hatáskörébe tartoznak. Nem állítjuk, hogy ez utóbbi ügyköről Boncz Miklós megfeledkezett volna, sőt valószínű, hogy a forgalom fogalma alá vonta, mindazáltal a teljesség szempontjából szükségesnek tartottuk megemlíteni. De akár-miben álljon is a negyedik osztály ügyköre, annyit kétségtelen, hogy ma az államépítészeti hivatal főnöke a fentebb említett törvénycikk és az ahhoz adott utasítás szerint megyei ügyekben az alispánnak van a l a r e n d e l v e, tehát közvetve az autonómia befolyása alatt áll. Amint az alispán a kormány foga kinevezni és nem a törvényhatósági közgyűlés választja, az autonómia eme befolyása ezen a téren is megszűnik.

De hát ezek mind csak példák, kiragadott egyes esetek, melyekhez hasonló van száz és amelyek egy-egy eleterét metszenék el a ma még valamennyire életképes megyei autonómiának és annak jelentőségét a reform bekövetkezése után a minimumra fogják alászállítani.

Az új törvényhatósági közgyűlést, hogy maga a tervező milyen jelentékelen önkormányzati szervnek szánta, meglátásuk mindjárt a szervezésről szóló első pontnál: előkévé ugyanis nem a főispán teszi, hanem egy egyszerű szótöbbséggel választott törvényhatósági bizottsági tagot. Ez nagy mértékben jellemző, mert hiszen ösmeretese azok az erőszakos intézkedések, amelyeket a bécsi kormány a múlt század első felében ama megyékben tett, melyek közgyűlésein a befolyásút nem látta eléggé biztosítottak, ösmeretes Metternichnek gyűlölte a szabad királyi városok ellen, amelyeknek azért nem akart szavazatot juttatni a törvényhozásban, mert a kormányuk nem volt képviselői a közgyűléseiken. Az első Deák-parti kormányuknak sem volt sürögőbe teendője, mint megalakítani a városi főispánokat. Sőt, hogy egy analóg példát is felhozunk, a régi alsó-tábla kerületi üléseit is azért kívánta a bécsi kormány megszüntetni, mert ott nem az ő megbízott emberei élneköltek. Már most, ha a tervezet szerint a megyei törvényhatósági közgyűlésen jövőre nem a főispán fog elnökölni, — vajjon mit jelenthet az egyebet, mint azt, hogy ott semmi végeredményes dolog nem történhetik, semmi olyan határozatot nem hozhatnak, ami legcélszerűbb figyelembe vételt is érdemelne?

Ismétljük: a tervezetben sok szép és dieseretes törekvés nyilvánul meg, de ez mind irott malaszt fog maradni, egyszerűen azért, mert az olyan autonómiáért, amilyet Bonca tervez, a megyei közönség nem fog érdeklődni.

Ujdonságok

BUDAPEST, 1905. március 23.

Kossuth Lajos emléke.

Március 20-án, hétfőn volt tizenegyedik évfordulója Kossuth Lajos halálának. Tizenegy év. Milyen hosszú idő egy ember életben és milyen rövid az örökkévalóságban! Tizenegy esztendője, hogy a hazai tájkon, ezen a szegény magyar földön a tavaszi virágzásba, a márciusi sugárzásba beleomlott

a nagy nemzetgyász, az újra zsendülő élet mámoros zajába belejajgatott a nemzetiszalom. Meghalt a magyar népszabadság lelke: Kossuth Lajos.

Tizenegy éve már ennek. És most, azon a borús márciusi napon, amikor a kalendárium gyászos betűje emlékezésre hív föl bennünket, akik örökké emlékezünk, úgy érezzük, hogy még mindig hozzuk-hozuk hazafelé a messze idegenből a szent halottat, még mindig egy nagy, fájdalmas és diadalmas gyászkiéret vagyunk.

Kossuth Lajos teste itt pihen már régén a hazai földben, amelynek ő adott új tavaszt, hamvai itt porladnak a Kerepesi úti temetőben, az ország szívében, de lélekben még mindig úton van ő. A nemzet bujdosóját még nem hoztuk haza egészen. Az ő szellemének tüzetől gyult ki a magyar szabadság virradata, az a tűz ma is ott égrajongó emlékezésünk oltárán, nála hevíülünk eszményi törekvéseink álomlátásaiban, de ez a tűz még nem forr, nem lobog benne nemzeti életünk kohójában. Ezzel a tűzzel csak — kivilágítunk, ezzel a tűzzel — melyet egyesek kisajátíthatni vélnek, csak — visszaélnék, csak ámitanak.

Mi volt a Kossuth Lajos eszménye, amelyből kilobbant a népjog, a nemzet szabadságának, az állami önállóságnak virradata? — Szabadság, egyenlőség, testvériség!

Most, Kossuth Lajos halálának évfordulóján vezekelve menjünk ahhoz a sírhoz, amely ennek a hármas eszménynek hirdetőjeként emelkedik élénk. Vezekeljünk és kérjük bocsánatát a nagy halottnak, mert ezek a nagy eszmények, amelyeket ő meg tudott valósítani, mint a káprázat omlnak szét a mi gyarló lelkünk, a mi tévelygő elménk, szármatlan gondolatunk homályában.

Hát van-e itt szabadság, egyenlőség, testvériség? Amit e nagy eszmények világnál eddig tettünk, az sivar szemfényvesztés volt csupán.

Gyászoljunk. Gyászoljunk az ő földi elköltözését, a nagyét, a legnagyobbét, aki köztünk élt, velünk és értünk küzdött, de gyászoljunk — önmagunkat is. A mi parányiságunkat, a mi gyarlóságunkat, akik az ilyen nagy, tündöklő napok fényénél kímásunk kiskörü világnak rögei közül, mint a föld férgei és melegsünk. Ha e fény önmagától kihajt egy-két virágot: azt lerajjuk és — vége.

Oh, mi nem hoztuk haza tizenegy év előtt Kossuth Lajost egészen. Még mindig csak útban van hozzánk, közénk az ő nagy lelke, szeleme, még mindig csak egy nagy fájdalmas és diadalmas gyászkiérete vagyunk csupán.

— Hol a program. Andrásy Gyula gróftól tudja az ország, hogy a király nem hajlandó elfogadni a koalíció programját, a koalíció viszont fázik a király állapontjától. Ott tartunk tehát, hogy a parlament többsége és a korona szembe kerültek egymással, de mi fölött különböztek össze, csak találgatni lehet, tudni azonban nem. Mivel az összekülönbözés az ország bőrére megy, legfőbb ideje, hogy a nemzet megtudja, mi is tulajdonképen a koalíció programja. A koalíció vezérének tehát, hacsak gyalazatos játékot nem akarnak úzni az országgal, becsületbeli kötelességük a programot h a l a d é k t a l a n u l k ö z z é t e n n i. Hadd tudja meg a legilletékesebb faktor, mi az, amiért konfliktusba akarják keverni a koronával. Hadd tudja meg a nemzet és hadd

nyilváníthassa akaratát, érdemes-e emez áldozatra. Zsákba macskát árulni azonban nem lehet, legkevésbé olyan férfiaknak, akik csak valami népszerű ürügyet keresnek arra, hogy hatalomra jussanak.

— **Községi bizonyítványok vizsgálata.** A belügyminiszter abból az okból, mert a felek kérelmére némely községi előjárások vagyontalansági bizonyítványokat, úgyszintén a fizetesköteles felek ingóságai és ingatlanairól szóló bizonyítványokat fölületesen és nem a valósághoz híven állítottak ki, a községi bizonyítványoknak tartalmuk valódiságára nézve szigorú vizsgálatát íránt intézkedett. Kiküldöttéi által helyszíni vizsgálatokat is foganatosított: és oly bizonyítványok miatt, amelyek tartalmuk valótlanságánál fogva a hatóságok megtévesztésére és az államkincstárnak megkárosítására vezettek, fegyelmi, esetleg büntetővizsgálatokat tétetnek folyamatba.

— **Utazási ösztöndíj fiatal iparosoknak.** A szegedi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a kereskedelemügyi miniszter az összes kereskedelmi és iparkamarák területére nézve egy-egy, hatszáz koronát tevő iparos ösztöndíjat rendszeresített. A szegedi kereskedelmi és iparkamara a maga területére nézve most hirdeti meg a pályázatot. A pályázaton részt vehetnek a szegedi kereskedelmi és iparkamara kerületében (Szeged, Szabadka, Hmvasárhely, Újvidék, Zombor, Baja, Szentes és Zenta városok, továbbá Bacs-Bodrog és Csongrád vármegyék területén) született, vagy ott illetőséggel bíró fiatal iparosok, vagy iparosgedek, akik magukat szakmájukban továbbképezni akarják. A kérvények ez évi május hó 1-ső napjáig nyújtandók be a szegedi kereskedelmi és iparkamarához. A folyamodó által hiteles okmányok bemutatása mellett is igazolandó, illetve bejelentendő: születési illetve illetőségi helye, jelenlegi lakhelye, családi és vagyoni viszonyai, foglalkozása, előképzettsége, nyelvismeretei, erkölcsi magaviselete, esetleges tanulmányai, az általa esetleg elnyert kitüntetések és végül az ösztöndíj elnyerése esetén teendő utazási iránya, valamint az is, vajjon az illető katonai kötelezettségének eleget tett-e már és vajjon biztosítva van-e előre is egy megfelelő külföldi gyarban vagy műhelyben való alkalmaztatása, esetleg valamely külföldi szakiskolába leendő felvétele. Megjegyzni a kamara, hogy az ösztöndíj nyertesének kötelezettséget kell vállalnia az iránt, hogy — az ösztöndíj visszafizetésének különbeni terhe alatt — vissza fog térni hazájába és külföldön szerzett ismereteit itt fogja értékesíteni. Azok, akik katonai kötelezettségüknek még nem tettek eleget, vagy ez alól felmentve nincsenek, az ösztöndíjra nem számíthatnak. A kiskorúakért atyjuknak vagy gyámjuknak kell kezességet vállalni a fenti kötelezettség betartása tekintetében.

— **Kossuth-gyász városunkban.** A középületeken, pénzintézeteken, egyházak épületein gyászlobogót lengetett f. hó 20-án a márciusi szellő. Tízennyeg éve volt e napon, hogy a magyar népnek a szolgaságból megváltója, a millióknak az alkotmányos szabadság sáncába, az ígért földjére elvezetője: Kossuth Lajos, mint hazátlán száműzött, örök halálos álmra zárta le szemeit messze Olaszországban, Torinó városában. Ennek a gyászos évfordulónak az emlékeztetőre tüzték ki a fekete zászlókat, ezen a külsőségen ki-

vül azonban a nap folyamán még csak az emlékeztetést nálunk a sötét gyásznap kegyeletos (vforduló)ára, hogy délután az 1848/49-ki szabadságharcnak még közöttünk élő néhány névtelen hőse, az öreg honvédek zaslójuk alatt és Kerekes János első magyar zenekarától kísérvé, a Kossuth-szoborhoz vonultak, ott beszédet mondtak és a zenekar több hazafias magyar dalt játszott el, ezek között a Kossuth-nótát is. A délutáni kis kegyeletos emlékező ünnepre elég szép számú közönség verődött össze, mely mélyen meghatva állta körül a Kossuth-szobrot és hallgatva a hazafias beszédet, meg a szomorú nemzet dalok zenéjét. Ebben az aktusban ki is merült városunkban az egész Kossuth-gyász, mert hej! — Kossuth Lajos emlékezete a törpe utókorunk csak kortesfegyverül a legjobban, — a kegyelet, az — más lapra tartozik.

— **Batysu hál.** A szegény sorsú zsidó iskolás gyermekeket segítő egyesület minden tekintetben kitűnő sikert batysu bálal rendezett az éjél, a színházteremben. A batysu bálban több mint kétszázan vettek részt és az izéles-sen terített, sok minden konyhaművészeti inycsiklandó eledellel megrakott asztalok mellett kedélyesen folyt a lakmározás, mely után asztaltalont következett, mire a fatalság táncra perdült és lankadatlan kedvvel járta a tánc egész hajnalpirkadásig. A pompás sikerű, családias jellegű mulatság, mely a zsidófarsang (purim) második napjára esett, igen szép jövődelmet hozott a nemes, emberbaráti célnak is, melyre rendezték és ha még megemlítjük, hogy az egylet által e célra felkért hölgyek igen szeretetreméltóan teljesítették a háziasszonyi tiszteit, — egészben véve egy minden ízben jól sikerült mulatság képét vázolunk meg.

A tavasz. Március 21-ike a hivatalos tavasz kezdete. Ugrás nem jelzi a természetben az új évszaknak beköszöntését, sőt olykor a tavasz első napja mogoróvább, zimanokosabb a tél utolsó napjainál; de ezen a napon tűznek le a nap sugarai merőlegesen az egyenlítőre, vagy más szóval, ezen a napon metszi az egyenlítőnek meghosszabbított síkja a nap középpontját. Brrr... Milyen fagyos dolog a csillagászati tavasznak meghatározása. Már ehhez csak jobban értenek a poéták. A tavasz a virágfakadásnak és a szerelmes versek dagályának évszaka. Gólya, fecske tavasszal jön haza messzi déli tájakról s beköltözik az üresen maradt fészekbe. Ambátor ezt nem éppen március 21-én teszi, valamint a felöltők és téli kabatok sem kerülnek e naptól fogva a naftalinos szekrénybe és bizavást fahatunk még március végén is. E szerint tehát még is csak a csillagászati tavasz tette aktuálissá ezt a hírcsokét, amely a tavaszt énekli meg.

— **Tavaszi országos vásárunk** ez évben összeesik húsvét ünnepével, mert a húsvéti ünnep az idén nagyon későre, április 23-ra toldott ki, úgy, hogy az ünnep második napja meg szent-György nap szintén összeesnek. A városi tanács az ünnepre való tekintettel szeretete volna a vásár elhalasztását kérelmezni a kereskedelmi minisztériumnál, de egy miniszteri rendelet szigorúan megtagyja, hogy a vásárt minden esetben meg kell tartani azon a napon, amelyre esik. Dacára ennek úgy véljük, tethetne a tanács kísérletet a halasztás kieszközölésére.

— **Benzinrobbanás.** A szegedi büntető törvényszék f. hó 20-án egy szentesi géptulajdonos ügyével foglalkozott. A vadlott Dömsdi Albert géptulajdonos volt, akit vízvezés okozás végével vadlott a kir. ügyész. Dömsdi a Mikecz Imre gazdalkodó tanyáján csépelgetett a gépével. A mult évi augusztus hónapban volt ez, mikor is egy este benzint töltött Dömsdi a gép motorjába és a benzin fölrobbant, minek következtében egy 1400 korona értékű asztag búza porrá égett. Hogy Szűcs Mihály munkásember meglátta, hogy az asztag kigyuladt, fölkapott egy vödört, melyről azt hitte, hogy víz van benne és az asztagra öntötte. A vödörben azonban ben-

zin volt, amely fölrobbant és Szűcs is halálra égett, de az asztag és a gép is elhamvadt. A vadlott a tárgyalás során belsmerete, hogy kissé vigyázatlan volt; sok enyhítő körülményre való tekintettel a bíróság aztán 150 korona pénzbüntetésre ítélte, amiben megnyugodott.

— **Vásár a közelben.** Cibakon f. hó 26-án és 27-én lesz az ez évi tavaszi országos vásár, melyre vérsmentes helyről midenfélre lábasjóság szabadon felhajható.

Irodalom.

A »Vasárnapi Ujság« március 19-iki száma 33 képpel jelent meg; első helyen báró Wesselenyi Miklósnak naplójából közli az 1838. máriusai nagy pesti árvízről szóló leírását, a vész napjaiból, melyeken a nagy-névű hazafi működésének a mentésben főresze volt; a Wesselenyi-emléktáblának, Holló Barnabás most elkészült szoborművének rajza illusztrálja a leírt. A közélet négy halottját: Meszlényi Gyula püspököt, Ambrozovits Bélát, Schulek Vilmost és Csiki Kálmánt nekrológok méltatják, arcképek kíséretében. Négy kép s cikk a Simplon alagút ismeretét. Szépirodalmi olvasmányok: Szabolcs Mihály »Fiainak« című költeménye, Pékár Gyula elbeszélése: »Csokonai véglegé« s a »Regénytár« közleménye: Benickyné Bajza Lenke eredeti és San Giusto olaszból fordított regénye. Számos kép vonatkozik az orosz-japán háborúra: tizenkét orosz és japán hadvezér arcképe s jellemzése, Csolnokyi Jenő cikke a mandzsu országai harcokról (három képpel s egy térképpel), három kép a csatáerről. A fővárosi március 15-iki ünnepélyeket három kép ismereti. Megvannak a számban a rendes heti rovatok is: Irodalom és művészet, Közintézetek és Egyletek Sakkjáték, Képtalány Egyveleg stb.

A »Vasárnapi Ujság« előfizetési ára negyedévre négy korona, a »Politikai Ujdonságok«-kal és »Világkrónika«-val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin-társulat kiadóhivatalában (Budapest, IV., ker. Egyetem-u. 4. sz. aj.) Ugyanitt megrendelhető a »Képes Népaján« a legolcsóbb újság a magyar nép számára, félévre 2 kor. 40 fill.

Vasúti-menetrend.

Ervényes 1904. október 25-től.

Budapest—Félegyháza—Csongrád:

Budapestről indul 8 óra 30 perc reggel 2 óra 30 perc délután.
Félegyházáról indul 12 óra 25 perc délután, 5 óra 30 perc délután.
Gáttérről indul 12 óra 51 perc délután 5 óra 58 perc délután.
Kónyaszékről indul 1 óra 8 perc délután, 6 óra 16 perc este,
Csongrádra érkezik 1 óra 25 perc délután, 6 óra 33 perc este.

Csongrád—Félegyháza—Budapest:

Csongrádról indul 9 óra 15 perc reggel, 1 óra 50 perc délután.
Kónyaszékről indul 9 óra 33 perc reggel, 2 óra 7 perc délután.
Gáttérről indul 9 óra 56 perc reggel 2 óra 27 perc délután.
Félegyházára érkezik 10 óra 20 perc délután 2 óra 50 perc délután.
Budapestre érkezik 1 óra 25 perc délután, 6 óra 10 perc este.

Felöltszerkesztő: BÁNFALVY LAJOS.
Társzerkesztő: MATEFFY LAZSLÓ
Kiadóhivatalos »Szentés és Vidéke« könyvnyomda

Egy jókarban levő meképpár olcsón eladó. Hol? megtudható e lap kiadóhivatalában.